

Dyrektywa w sprawie urlopu rodzicielskiego: Czy nastąpi przegląd?

Kwestię urlopu rodzicielskiego w Unii Europejskiej reguluje dyrektywa z 1996 r., zmieniona ostatnio w 2013 r. Stopień jej wdrożenia znacznie różni się w poszczególnych państwach członkowskich, a urlop rodzicielski częściowo pokrywa się z innymi rodzajami urlopu przyznawanymi rodzinom. Oczekuje się, że Parlament Europejski zaapeluje o ocenę wdrożenia tej dyrektywy, a także o przegląd zarówno dyrektywy, jak i jej przepisów wykonawczych.

Czym jest urlop rodzicielski?

Według [OECD](#) urlop rodzicielski stanowi chronioną formę urlopu pracowniczego w związku z opieką nad dzieckiem. Urlop ten może stanowić indywidualne uprawnienie (przyznane jednemu z rodziców) lub dzielone uprawnienie rodzinne obejmujące okresy przeznaczone dla matki lub ojca. Urlop rodzicielski może być powiązany z innymi rodzajami urlopu mającymi na celu godzenie życia zawodowego z rodzinnym (takimi jak urlop macierzyński i ojcowski, adopcyjny, wychowawczy lub inny urlop w celu sprawowania opieki nad członkami rodziny).

Europejskie prawodawstwo w zakresie urlopów rodzicielskich

Kwestię urlopu rodzicielskiego reguluje [dyrektywa 96/34/WE](#), która – w oparciu o [porozumienie ramowe](#) zawarte z europejskimi partnerami społecznymi – ustanawia minimalne wymogi w celu łatwiejszego godzenia życia zawodowego z rodzinnym: co najmniej trzymiesięczny okres indywidualnego uprawnienia do urlopu rodzicielskiego, ochrona przed zwolnieniem oraz prawo do powrotu na to samo lub równorzędne stanowisko. W 2009 r. zawarto [zmienione porozumienie ramowe](#), a następnie zastąpiono przedmiotową dyrektywę [dyrektywą 2010/18/UE](#) (zmienioną [dyrektywą 2013/62/UE](#)). Dyrektywa ta wydłużyła minimalny czas trwania urlopu rodzicielskiego do co najmniej czterech miesięcy, wprowadziła nowe rodzaje urlopów (urlop ojcowski, urlop adopcyjny i urlop w celu sprawowania opieki nad członkami rodziny), wprowadziła zachęty do bardziej wyrównanego korzystania z urlopu przez oboje rodziców oraz wprowadziła prawo do wystąpienia o zmianę godzin pracy po powrocie z urlopu rodzicielskiego. W zależności od państwa członkowskiego metody [korzystania](#) z urlopu rodzicielskiego – a także warunki jego uzyskania – różnią się, gdyż są one określone w prawie krajowym lub w umowach zbiorowych. Główne różnice dotyczą następujących kwestii: czas trwania urlopu, możliwość pracy w niepełnym wymiarze godzin, wynagrodzenie lub jego brak, charakter ciągły bądź fragmentaryczny, limit wieku dziecka, a także różne warunki stosowania w zależności od rodzaju zatrudnienia (w sektorze publicznym lub prywatnym bądź samozatrudnienie). W 2015 r. Komisja Europejska opublikowała [plan działania](#) dotyczący równowagi między życiem zawodowym a prywatnym w kontekście przeglądu dyrektywy o urlopie macierzyńskim, a także rozpoczęła [konsultacje](#), które zakończyły się na początku 2016 r. Celem było unowocześnienie i dostosowanie unijnych ram prawnych i politycznych do obecnych potrzeb pracujących rodziców i stojących przed nimi wyzwań (np. dążenie do bardziej wyrównanego udziału ojców w opiece nad dzieckiem oraz zwiększony odsetek pracowników pracujących w niepełnym wymiarze godzin). W swoim [programie prac](#) na 2016 r. Komisja zapowiedziała „Nowy start dla pracujących rodziców”. Nie przewidziano jednak ostatecznego sprawozdania w sprawie wdrożenia dyrektywy o urlopie rodzicielskim ani spójnego przeglądu odnośnych aktów.

Parlament Europejski

W swojej [rezolucji](#) z dnia 9 czerwca 2015 r. Parlament Europejski podkreślił znaczenie równości w kwestii urlopu rodzicielskiego i wezwał do zadbania o przystępne systemy urlopów rodzicielskich. Dnia 16 marca

2016 r. Komisja Zatrudnienia i Spraw Socjalnych PE przeprowadziła głosowanie nad [sprawozdaniem](#) w sprawie stosowania dyrektywy z 2010 r. (sprawozdawczyni: Maria Arena, S&D, Belgia). W sprawozdaniu tym z zadowoleniem przyjęto fakt, że transpozycja przepisów dyrektywy w państwach członkowskich wykracza poza przewidziane minimum i daje pracownikom pewną dozę elastyczności. Wyrażono jednak ubolewanie, że nie wszystkie państwa członkowskie udostępniły Komisji tabele korelacji między przepisami dyrektywy a środkami transpozycji oraz że prawa do zabezpieczenia społecznego nie zawsze są przyznawane na cały okres trwania urlopu rodzicielskiego. Ponadto podkreślono konieczność uruchomienia klauzuli przeglądowej prawodawstwa europejskiego w sprawie urlopu rodzicielskiego oraz wezwano do wydłużenia minimalnego okresu urlopu rodzicielskiego do sześciu miesięcy. Debata plenarna nad powyższym sprawozdaniem jest przewidziana na maj 2016 r.